Pealinna Teataja

päewaleht.

Tellimiſe hind poſtiga:

12 kuu peale	6 r. — k.	6 kuu peale	3 r. 10 k.
11 „ „	5 „ 60 „	5 „ „	2 „ 60 „
10 „ „	5 „ 10 „	4 „ „	2 „ 10 „
9 „ „	4 „ 60 „	3 „ „	1 „ 60 „
8 „ „	4 „ 10 „	2 „ „	1 „ 10 „
7 „ „	3 „ 60 „	1 „ „	— „ 60 „

Wäljamaale aastas 12 r.

Tellida wõib igaſt päewaſt alates kuni iga kuu lõpuni. Adreſſi muutmine — 15 k. ja endine adreis üles anda.

Uut kaastööd wõetakſe wastu. Igal käſikirjal peab ſaatja täielik nimi ja adreſs ligi olema, mis toimetuſe teada jääwad. Tarwitamata käſikirjad hoitakſe ainult ſellekohaſe ſoowi peale alal. Taſu makſetakſe kokkuleppimiſt mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 2—3. Toimetuſe ja talituſe adreſs: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas). ред. газ. „Пеалинна Театая“. Kõnetraat **98-04.**

Üksik nummer 3 kop.

Kuulutuste hind: nonpareille-rida 20 kop. 4 küljel lehe eesotſas 40 kop. Kuulutuſi wõetakſe wastu talituſes kella 10 hom. kuni kella 5 õhtuni, peale ſeda kuni kella 12-ni ööſel lehe trükikojas (Садовая ул., д. № 35, J. Watſar. Kõnetraat **70-05.**

Nr. 17. Petrogradis, laupäewal, 20. (2.) detſembril. **1914 a.**

Põhja Wastastikku Kredit-Ühisus

(S. Konjuſchennaja uul., № 10)

müüb Kõigekõrgemalt poolt lubatud ja haawatute ja haigete ſõjameeſte ja nende perekondade heaks toimepandawa 1914 a. wõidulaenu piletid ja kupongiſid nominal hindadega.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja ſtaabilt.

Ida-Preiſimaal ja Mlawa ſihis on Sakſa wägede katſed ükſikutes kohtades peale tungida meie poolt edukalt tagaſi löödud.

Weikſeli ſaare Jandſchewi juures, ülemal pool Woſchebrodi wõitles Sakſa jalawägi meie laewadega, ſuuri kaotuſi kandes.

Alam-Weikſeli ja Pilitſa wahel tungis waenlane mitmes kohas kallale. Teda toetas kaunis tugewate ſuurtükkide tuli.

Meie wäed, kes Bſura pahemal kaldal Witkowitſa juures aſuſid, lõid kaks ööſiſt kallaltungimiſt tagaſi.

Rawka jõel lõime meie Doletski poolt pealetungiwa wäe tagaſi.

18. detſ. jookſul kaswas waenlaſe tegewus Rawa lähedal Bjalka ja Rõlka jõeſuude wahel. Wõitluſed kestawad ſeal edaſi.

Pilitſaſt lõuna pool ſuurenewad wõitluſed teedel, mis Loſhtſhowiſt Kjelſiſt Lopuſchno, Mihola-Horasſe, Wolmino ja Polinno wiiwad.

Galitſias lõime meie jõudſalt waenlaſe kallaltungimiſed Gorõtſe läheduſes Mlaſchanko—Ropitſa liinil tagaſi. Wiſa wastupanemiſe peale waatamata wõtſime meie tikuwõitluſes nende kindlustuſed Mſchonka kõrgustiku ja küla juures, kuna meie kuni 3000 alamwäelist, 68 ohwitſeri, 4 ſuurtükki ja 6 kuulipritſi ära wõtſime. Wõitlus kestab edaſi. Ägedad waenlaſe wastu-kallaletungimiſed, mida ſoomustatud automobilid toetaſid, löödi ſuurtüki tule, tikuwõitluſes ja käſigranatide abil tagaſi.

Bukowinas wõtſime meie wõitluſes Storonetſi ja Radautſi ära. Ka ſiin langes hulk auſtrialaſi wangi.

„Armeiski Weſtniku“ ſõjaülewaade 18. detſ.

Ida-Preiſimaal ei olnud wiimaſel ajal lahelpanemiſe wääriliſi muudatuſi. Wisla pahemal kaldal wõtſid ſakslaſed 15. detſ. ööl Brochow-Konordi-Beriſhimowi mail jaoliſi tormijookſuſid ette, kuid õnne nendel ei olnud. Iſeäranis Gumini maal ſaid ſakslaſed ſuurt kahju. Meie wõtſime ſeal kaks kuulipildujat ära.

16. detſ. ööl tungiſid meie wäed Inowladſi peale ning wõtſid Peſadaſt lõuna pool olewad kaewikud oma alla. Kamen ja Maſornja juures löödi kõik waenlaſe tormijookſud tagaſi.

Nida jõel kestſid wõitluſed edaſi. Neljapäewal 15. detſ. wõttis waenlane Bohinetſi wastu otſustawa tormijookſu ette. Päraſt rida ebaõnneſtanud pealetungimiſi läks tal wiimaks korda üht meie kaewikut ära wõtta, kuid meie wägede ägeda wastu-tormijookſuga löödi ta ſilmapilk taganema. 17. detſ. püüdis waenlane asjata Malogoſtſhi juures üle tulla ja lõpetas oma tormijookſu Sakrſhewi wastu täitſa õnnetult.

Nida paremal kaldal kestis ſõjaline tegewus 15—16. detſ. heade tagajärgedega edaſi: wõtſime wõitluſes kindlustatud Seniſlawitſe ära, kus juures **40 ohwitſeri ja 1670 alamwäelist** wangi ſaadi. Waenlane taganes Tſharkowõi-Kſandõi-Opatowetſi liinile. Waenlaſt tagaajades ſai meie ratſawägi 2 ſuurtükki ning lõi umbes kaks waenlaſe kaitſewäe roodu laiali.

Lääne Galitſias põrkaſid meie wäed 15. ja 16. detſembril waenlaſt tagaajades tugewalt kindlustatud ſeiſukohtade wastu, kus auſtrialaſed end wiſalt kaitſeſid. Oſa kindlustuſteſt tuli tormijookſuga ära wõtta, mille järele waenlane järgmiſele kindlustatud liinile taganes. Et meie edaſitungimiſt takistada, pani waenlane ajuti wastu-tormijookſuſid toime, kuid täitſa tagajärjetult. 15. ja 17. detſ. ſaime wangiſid: **44 ohw.** ning **2500 alamwäelist.** Peale ſelle ſaadi 17 kuulipildujat.

Dukla ſihis pidas meie liikumiſt kindlustatud ſeiſukohtade rida kinni, kuid ſiiski oleme hoogſalt edaſi läinud.

Iſeäranis tugewat wastupanekut leidſime Lipwetſi ning Alhowetſi maal, kuid ka ſiin löödi waenlane täägi wõitluſes taganema. Tõlawa piirkonnas pani waenlane maruſelt wastu, aga ſunniti lõuna ſihis taganema. Hilja õhtul 16. detſ. wõtſid meie wäed Baligradi oma alla, mis juures nad täägidega wõideldes mitmed waenlaſe roodud ära häwitaſid.

8.—16. detſ. wõtſime wangi: **1 polgu komanderi, 84 ohwitſeri ja 8.500 alamwäelist.** Saime weel 10 kuulipildujat. Waenlaſe kahjud on nii ſuured, et mõnedes punktides ainult 10 meeſt üle jäi.

Peremõſchli all ſaid meie wäed 15. detſ. waenlaſe wäljatungimiſt tagaſi tõrjudes mitmed kõrgustikud oma kätte ja wõtſid 2 ohwitſeri ning 184 alamwäelist wangi.

Auſtria wäerinnal Mſhanka kõrgustikkudel 3000 alamwäelist ja 68 ohwitſeri wangi wõetud ning 4 ſuurtükki ja 6 kuulipritſi ſõjaſaagiks langenud.

Lääne ſõjawäli.

Pariſis, 18. detſ. Ametlikult teatati 17. detſ. kell 11 õhtu.:

Peale ſuurtüki wõitluſe Arraſe mail ja paremal Maaſi kaldal ning peale mõnede kordaminekute Champagnes, mis õige tähtſad näiwad olewat, ei juhtunud midagi ſilmapaiſtwat. Suuremal oſal wäerinnal walitſeb endiſelt wäga paha ilm.

Auſtria-Serbia ſõjawäli.

Niſchis, 18. detſ. Sõja alguſeſt peale on ſerblaſed järgmiſel määral ſõjaſaaki ſaanud: 4 polgu lippu, 191 laſkemoona kasti, 86 kuulipildujat ja 70.000 püſſi. Wangi on wõetud: 600 ohwitſeri ja 60.000 ſoldatit. Neid inimeſi ja ſeda materjali jatkuks 4 diwiſjoni kokkuſeadmiſeks.

15. detſ. ilmus Belgradi kohale waenlaſe aeroplan.

Türgi ſõjawäli.

Türklaſed koondawad Wenemaa wastu ſuuremat jõudu. Reuteri agentur teatab, et Londoni kõrgemates ringkondades on kuuldud, nagu oleks türklaſed tubli oſa oma wägedeſt Thrakia piirilt ära wiinud Wäike Aſiaſſe Wene wägede wastu ſaatmiſeks.

Wene Mustamere laewastiku tugewuſt arwule wõttes wõib waewalt uſkuda, et Türgimaa julgeks oma wägeſid merd mööda wedada. Kuiwa tee tarwitamine wägede Erſerumini toimetamiſeks nõuaks aga liig palju aega, ſeſt raudtee läheb ainult Angorani; ſealt algawad wiletſad maanteed.

(Pta.)

Athenas, 19. detſ. Konſtantinopoliſt tulnud kompetent iſik teatab, et türklaſed päraſt von der Goltz-paſcha paigale jõudmiſt Printſewi ſaareſtiku hakkaſid kindlustama. Konſtantinopoli ja Bosporuſe juurde on üle 200.000 ſõjamehe koondatud. Oſa neiſt meeſteſt toodi Adrianopoliſt.

Mereſõda.

Millega ſeletada ſeda nähtuſt, et palju nõrgem Sakſa laewastik juba teiſt korda Ingliſe randa pommitab?

Meie pöörasime ſelle küſimuſega autoriteetliſe asjatundja poole ja ſaime järgmiſe wastuſe:

„Ingliſe laewastiku ülemwalitſus terwel Sakſamerel on kindel ja Sakſa laewastiku katſed ennaſt awalikkudel weeteedel näidata kannawad kahtlemata juhuſliſt ja ajutiſt laadi. Tegelikult on aga Sakſameri Sakſa laewastiku eeſt kinni ja ta ei ſaa teda tarwitada.

Inglismaa awaldab ühes liidulaste laewastikuga Sakſamaa peale wäga ruſuwat mõju. Sakſamaa on täitſa wäliſeſt ilmaſt ära eraldatud ja ſarnane ſeiſukord on oma tagajärgede poolest iſeäranis raske. Siiamaani on ſõda ainult 5 kuud keſtnud, kuid Sakſamaal annab ennaſt kõige tarwilikumate tarbeainete juurdewee takistus õige kibedalt tunda. Tarwis on weel natuke oodata ja kuulus õpetus „merejõudude mõjuſt ſõja tagajärgede peale“ laſeb ennaſt jälle kord meelde tuletada. Sakſamaal on wõimata elada ja ſõdida, kui ta waenlaste laewastiku häwitawa ſurwe all peab olema, kelleſt midagi ei räägita, kelle aſukohta ei teata, kuid kes ſiiski ööſel ja päewal, waikſe ja tormiſe ilmaga oma raſket ja tähtſat kohuſt täidab.

Ingliſe merewägi täidab oma kohuſt hiilgawalt, kuid peab teadma, et ſinna hulka ei kuulu mitte alatine ja igalpoolne ülesanne Sakſa riſtlejaid ükſikutel kallale tungimiſe katſetel tagaſi lüüa terwel 600 penikoorma pikkuſel mererannal.

Kui Ingliſe laewastik niiſuguſe kaldakaitſe oma ülesandeks teeks, ſiis ei wõiks ta oma otſekoheſt kohuſt weeteede walwuſe asjas mitte täita. Peab meelde tuletama, et Sakſa Helgolandiſt Ingliſe Hartlpoolini ligi 300 merepenikoormat on, mille äraſõiduks laewad 15 tundi tarwitawad. Praeguſel ajal algab ſeal juba kella 5 ajal pimedus. Sellega wõiwad Sakſa laewad wabalt pimeduſe katte all terwe tee ära ſõita ja hommikul kell 8 Ingliſe rannas olla. Sellega on Sakſa laewade ootamata kallale tungimiſe wõimalus Ingliſe rannale wäga loomulik, ja kui nad mõne Ingliſe laewastiku poolt walweta jäetud punkti kallale tungiwad, mõne pommi maale ſaadawad ja ſiis niiſama ootamatalt taganewad, ſiis wõib Ingliſe laewastik neid ainult juhtumiſi ſelles takistada wõi ſarnaſe julguſe eeſt karistada.

Kuid peab tähendama, et ſarnastel ükſikutel kallaletungimiſtel ſõjaliſt tähtſuſt pole, ei awalda ſee ka mõju ſõja lõpu peale. Sõja käigu peale mõjub aga ſee raugemata rõhumine, mis Inglismaa ja liidulaste laewastikud Sakſamaa elu peale awaldawad“.

Päriſime edaſi: Misſugune on aga nende mere kallaletungimiste ſiht?

Ja ſaime wastuſeks:

„Siin on peaasjalikult pſühologiliste mõjudega tegemiſt. Sakſa ſeltskond on ammu juba oma laewastiku tegewuſetuſeſt tüdinenud ja nõuab admiral von Ingenolilt mingiſuguſt tegewuſt. Juba mitu korda on ſeltskond oma pahameelt ſelles asjas awaldanud ja ſelle peale tähendanud, et laewastikuſt midagi kaſu pole, et ta niiſama Sakſameres kui Baltimereski on ümber piiratud“. Et ſeltskonda natukenegi rahustada, ſaadab ta aegajalt ükſikuid laewu liikwele, et nad „midagi teeks“.

Teiſeks wõib nende „ſõjakäikude“ ſihiks ka kaldaelanikkude keſkel hirmu ſünniſamine ja waenlaste maal ſeltskonna meeleolu ſurumine olla. Seſt on ju teada, misſuguſt ärewuſt ſarnane ootamatus kuſagil kõrwaliſes nurgas ſünnitab.

Kolmas püüd on katſe Ingliſe laewastikku eneſe tagaajamiſele meelitada ja ſiis teda oma miinide otſa juhtida. Sarnane juhtumine oli eſimeſe kallaltungimiſe puhul, kus juures inglaſed Dunckis küll ainult ühe weealuſe paadi kaotaſid, kes tagaajamiſel Sakſa miini otſa ſattus.

Peale ſelle arwatakſe Ingliſe meremeeste ringkonnas, et Sakſamaa ükſikuid kallaltungimiſi Ingliſe randa ükſikutel juhtumistel ſelleks ette wõtab, et Ingliſe riſtlejaid Sakſamereſt Ingliſe kanali poole tõmmata ja ſellega mõnele teele minewale wõi ſiſſeſõitwale laewale blokeritud mereſt läbipeaſemiſt kergendada. Kuid kõigel ſellel pole ſiiski ikka mingiſuguſt tõſiſt wäärtuſt.

Sakslaſed püüawad igal wiiſil ennaſt awalikuſt kokkupõrkamiſeſt merel Ingliſe laewastikuga tagaſi hoida. Ingliſe laewastik aga täidab takistamatalt oma ſtrategiliſt ülesannet — Sakſamaad muuſt ilmaſt mere poolt eraldada. See eraldus awaldab ennaſt juba nüüd, kuid ſeda enam on weel tal tulewikus ſuure wõitluſe lõpu peale oma mõju. Sakſa kallaltungimiste mõju on aga oma tagajärgede pooleſt täitſa tähtſuſeta.

Need on ainult juhuslikud rahulikkude elanikkude hirmutamine ja nende waranduſe häwitamine. Sõja eneſe eesmärki ſaadakſe aga ainult wastaſe ſõjaliſe wõimule ja majanduslistele alustele kallaltungimiſe teel kätte".

Jaapaniſt tulewad teated, et wiie ſõjakuu jooksul Jaapani laewastik Waikſes meres 41 Sakſa aurulaewa on kinni pidanud. Kõik need ärawõetud laewad aſetati walitſuſe käſul Nagaſaki ſadamasſe.

Sakſamaalt teatatakſe: Portugali walitſus teatas, et tema edaspidi enam Sakſa ſõnumeid Aſori ſaartelt merealuſe telegrafi ühenduſe kaudu Põhja-Amerikasſe ei laſe ſaata. Sakslaſed on ſelle teate üle wäga kurwad ja awaldawad Portugali walitſuſe wastu ſarnaſe teguwiiſi päraſt walju proteſti.

Siiamaani oli Sakſamaal ainult ſel teel wõimalik Amerikaga ühenduſt alal hoida, kuna telegrammid traadita telegrafi teel Aſori ſaartele ja ſealt kabeli kaudu Amerika ſaadeti.

Sakſa laewaſeltſi „Hamburg-Amerika-liini" peadirektor kuulus Albert Balin, üks mõjukamateſi meesteſt terwel Sakſamaal ja tähtſam Sakſa laewastiku eſitaja on eſimeſena Sakſamaa ajakirjanduſe-büroo kaudu Amerika ajalehtedele awaldamiſeks oma proteſtikirja nende abinõude wastu ſaatnud, mis Ingliſe walitſus praeguſel ajal mereſõjas tarwituſele on wõtnud.

Tema tõendab, et Inglismaa ſõja laewastik midagi ennekuulmatut ja olematut mereſõidu ajaloos ette on wõtnud, nimelt oma huwide kaitſeks ja kõige erapooletu mereſõidu halwamiſeks Atlandi okeani blokerinud. Huwitaw on ſeal juures ſee, et A. Balin proteſterides ſarnaſe näo teeb, nagu astuks ta ainult erapooletute riikide kaitſeks wälja. „Sakſamaa wõib wäga häſti ilma merekaubanduſeta läbi ſaada", arwab ta: „kuid erapooletud riigid peawad oma häält tõſtma ſarnaſe kuulmata ülekohtu wastu, mis Inglismaa endale lubab, terwet okeani rahulikuks kaubitſemiſeks kinni pannes".

Balini proteſti hindamiſeks tuleb arweſſe wõtta ſagedaſti korduwaid Ingliſe walitſuſe teadaandeid, niiſama ka Inglis ſõjalaewastiku tegewuſt, mis ſelgesti näitawad, et niihäſti Atlandi okeanil kui ka Sakſamerel erapooletud laewad ilma wähemagi takistuſeta wõiwad liikuda, kui nad otſekohe ega kaudſelt waenuliste riikide ſõjaliste huwide täitmiſeks ei tööta. Laewaühendus Europa ja Amerika wahel kestis ja kestab tegelikult ikka edaſi, Ingliſe laewastik wõtab ainult loomulikud kaitſeabinõud tarwituſele, et ſelleſt ühenduſeſt Sakſamaa kaſu ei ſaaks.

Ei nihku paigalt.

Baltimaa on terwes Wene riigis küll üks nendeſt õnnetumateſt piirimaadeſt, kus uuenduſed kudagi ei ſunda läbi lüüa.

Selleſt hoolimata, et elu iſe on juba ammu meie kodumaal laialdaſed uuenduſed ja paranduſed ette walmistanud, ei nihku aſi ſiiski mitte paigalt.

Waatamata ſelleſt, et kohalikud pärisrahwad waikſelt ja aralt uuenduſi tarwilikuks tunnistawad ja ſeda on püüdnud nii ehk teiſiti ära teenida, kaldunud ka kohalikud Wene ametiwõimud ſelle poole, et Baltimaa ſotſialpolitiline ja majandusline elu on koguni ebaloomuline. Wähe weel ſeda: iſegi kõrgemad riigi ametnikud ja aſutuſed on alati tunnistanud, et Baltimaal paranduſi tuleb ette wõtta.

Aga ometi ei nihku aſi paigalt. Miks?

Iga eestlane teab ſelle küſimuſe peale iſegi wastata, aga heidame ſiiski lühikeſt pilku minewikku ja teeme mõne wäikeſe ajalooliſe wäljawõtte, mis juſt praeguſel ſilmapilgul nii wäga meelde torkawad.

Peeter Suur oli eſimene Wene reformator. Tema uuenduſed ja paranduſed kandſid aga peaasjalikult üleüldiſt laadi, kuna piirimaadele wähe tähelpanemiſt pühendati, pealegi weel Baltimaale, mis Wenemaa külge alles liidetud ſai ja kus Sakſa kulturakandjad — mõisnikud-rüütlid — iſegi maa eeſt „hoolitſeſid" ja ſeda „walgustaſid". Peeter Suure walitſuſe all kindlustaſid Sakſa mõisnikud oma wõimu, mida Rootſi aeg oli nõrgendanud, weel rohkem.

Päraſt Peetri walitſuſt oli Katarina Teine ſee, kes Baltimaad eſimeſena tõſiſemalt meelde tuletas. Ta andis 1765 aastal käſu Baltimaa talupoegade ſeiſukorda parandada. Siin astuſid Sakſa mõisnikud walitſeja ette ja ſeletaſid, et nende maapäewad kõigi walitſuſe poolt kawatſetud uuenduste wäljatöötamiſe oma peale wõtawad. Katarina, kelle troonile peaſemiſeks maa aadel tähtſat oſa mängis, oli küllalt ſelleks tark, et Sakſa mõisnikkude ſoowidele mitte wastu minna. Maapäewad matſid, muidugi teada, Katarina kawatſuſed ilusti maha.

Wiimaks, 1804. a. kuulutas Wene walitſus tõſiſelt ja karmilt: Baltimaa talupoegade ſeiſukord olgu parandatud. Teades, et üleüldiſeſt ſoowiſt Balti aadel armastab mööda minna, andis walitſus mõisnikkudele otſekoheſe käſu: mõiſate küljeſt talupoegade jaoks maad anda, talupoegi Wene ſiſekubermangudesſe mitte müüa!

Käsk oli nii kategoriline, et mõisnikudel tahes ehk tahtmata ſeda täita tuli: oſagi talupegi ſai maalapikeſe. Aga... waewalt läks 10 aastat mööda, kui mõiſaherradel korda läks 1804. aasta wäikeſt uuenduſt tühjaks teha. Nende püüdmistel lasti talupojad 1816—1819 „wabaks", kuid ilma maata. Ja misſuguſe au oſaliſeks ei ſaanud mõisnikud ſelle läbi: nemad kaotaſid orjaikke, kuna ſee endiste aegade pärandus aga „ſuurel riigil" edaſi kestis! Aga ſarnaſe „wabaduſe" tagajärjeks oli ſee, et talupoegade rendi maad kui ka muud 1804. aasta algatuſed oma tähenduſe kaotaſid.

Läinud aastaſaja teiſel poolel wõeti Wenemaal ſuured uuenduſed ette: Wene talupojad lastakſe wabaks, uued kohtud algawad tegewuſt, ſemſtwo ſeatakſe ſiſſe jne. Baltimaa hakab nüüd oma uuendustega Wenemaaſt maha jääma, olgu küll et mõisnikud talupoegade priikslaſkmiſega ſiſeriigi uuendusteſt pool aastaſada nagu ette olid jõudnud.

Wenemaa uuenduſed wõtawad nii ſuurt hoogu, et ſee Baltimaa mõisnikudele ſuurt peawalu teeb. Aſja oſatakſe aga nii juhtida, et need uuenduſed Baltimaale ei ulata. Walitſus paneb ſiiski parunitele wäikeſe nõudmiſe talupoegade maa aſjus ette. Mõisnikud teewad näo, nagu läheksid nad walitſuſe ſoowidele wastu ja loowad nn. kwootemaa ükſuſe. Mõiſate küljeſt eraldatakſe oſa maad ära ja antakſe — teadagi rasketel tingimistel — talupoegadele. Kuid warsti unustaſid parunid heatahtliſelt walitſuſe ſoowi ja liitſid kwootemaa uuesti oma mõiſate külge. Mis ſelleſt, et talupojad ſelle tagajärjel ligi paarſada tuhat tiinu maad kaotawad ja kaugelt üle 70% talupoegi ilma maata jäid.

Uuemal ajal on walitſuſe wõimude poolt paljudel kordadel Baltimaa uuenduſi kawatſetud, mitmeſuguſeid nõupidamiſi peetud, ſenator Manasſein Baltimaal talupoegade ſeiſukorra koguni wäljakannatamataks ja riikliſelt ähwardawaks tunnistanud. Iſegi lähemad kawatſuſed töötati 1905 a. Baltimaa uuenduste kohta endiſe Balti kindralkuberneri juures aſutatud erikomiſjoni poolt wälja. Kõigeſt ſelleſt hoolimata ſeiſawad Baltimaa uuenduſed ſurnud punktil. On iſegi neid juhtumiſi olnud, kus kõigekõrgem riigi aſutus — riiginõukogu — Baltimaa aſjus kindlaid otſuſi on teinud, kuid neid otſuſi ei ole täidetud!

Nüüd, wiimaks, kui käesolewa aasta juulil ſõda algas, tundus midagi Baltimaa õhkkonnas — ſelles õhkkonnas, mis kui wanne Baltimaa peal oli laſunud. Baltimaa endiſed toed, mis iga wäliſe kui ſiſemiſe waenlaſe wastu murdmatad pidid olema, leiti nüüd paljudes kohtades kõdunenud olewat. Seda leidſid iſegi need Wene ringkonnad, kes waremalt nendes tugedes riigi kaitſetugeſid nägid. Nende ringkondade pealekäimiſel näis kõrgem walitſuſewõim wääratawat, kuna Sakſa wõimkonna kitſendamiſeks mitmeſuguſeid määruſi hakati makſma panema. Kõige tähtſamaks nendeſt tuleb Sakſa maaomanduſe likwiderimiſe eelnõu pidada, mis teatud piirides ka Eesti ja Liiwi kub. Sakſa olluſt puudutab. Suure kiiruſega töötati ſee eelnõu lõpulikult walmis ja kuulutati koguni wäljagi. Olgugi, et ſelles eelnõus palju puuduſi leiti olewat, ſiiski oli ometi midagi walmis, mis laialiste rinkondade ſoowidele ja arwamistele wastas.

Aga nüüd korraga kuuleme, nagu eilſetes päewaundistes „Petrogr. Kurjeri" järele teataſime, et ka ſee eelnõu nii ütelda kõige parajamal ſilmapilgul kuhugile kalewi alla kadunud!

Mis ſee tähendab? Kus on ſee ſala wõim, mis kõik ſarnaſed kawatſuſed ära häwitab?

Kui ſeda weel korraks meelde tuletada, misſuguſt õnnetumat rada Baltimaa uuenduſed on käinud, ſiis ei wõi kahe arwamiſt ka wiimaſe kawatſuſe ſurmaſe uinutamiſe kohta olla.

Tundub, et endiste ſalawedrude mõju, mille ees nii mõnigi üleriikliſe tähtſuſega ettewõte ükſikute rahwakihtide huwide ees on pidanud langema, ikka weel ſuur on.

Wäljamaa.

India riigitruudus. Madrasſis awati 17. detſ. India rahwusline kongreſs, mis küll mingi ametlik kokkutulek ei ole,

Sõja-õhulaewade wõitlus.

Inglaſed on eſimeſe katſe teinud Sakſa rannale tungida.

Nagu Ingliſe admiralitet teatab, lähenes Ingliſe laewastik jõulupüha eſimeſel päewal (uue aja kal. järele) Sakſa rannale. Selleſt ſõjakäiguſt wõtſid oſa riſtlejad „Arethuſa" ja „Undaunted" ühes ſalga miinihäwitajate ja weealuste paatidega. Mere lahingut ſõna tõſiſes mõttes ſiin ei olnud, kuna Sakſa ſadamad Ingliſe laewadeſt puutumata jäid. Inglaſed leppiſid ainult Kuckshafeni pommitamiſega, milleſt ſeitſe hüdroplani oſa wõtſid. Ka tungiſid Ingliſe lendurid Sakſa ſõjalaewade kallale, mis Elbe jõe ſuus ſeiſid. Peale ſelle pommitati Kuckshafenis zeppelinide angariid ja gaaſiladuſid.

Terwe ſelle ſõjakäigu tagajärjed on weel teadmata, kuid Ingliſe lendurite ilmumine Sakſa rannal on Sakſamaal ſuurt ärewuſt ſünnitanud.

Kui Ingliſe hüdroplanid nähtawale tulid, hakati ſakslaste poolt nende pihta tuld andma, mille tagajärjel 4 hüdroplani hukka ſaid. Peale ſelle tõuſid ka Sakſa hüdroplanid õhku ja püüdſid Ingliſe laewade ja miinihäwitajate pihta pommiſid loopida. Ka Sakſa zeppelinid pandi tegewuſesſe, kuna nad Ingliſe riſtlejate „Arethuſa" ja „Undaunteni" kallale tungiſid. See wiimane wõitlus oli iſeäranis huwitaw, kui eſimene kahewõitlus ſõjalaewade ja zeppelinide wahel. Wõitlus lõppes ſellega, et zeppelinid Ingliſe riſtlejate tulega põgenema ſunniti, kuna nad ühtegi pommi alla wiſata ei ſaanud. Niiſugune lugu tahab ſeda arwamiſt ümber lükata, nagu oleks ſakslastel wõimalik oma zeppelinidega Ingliſe laewastikku ära hukata. Suured Ingliſe ſõjalaewad on oma ſoomustatud lagedega zeppelinide wastu kindlustatud, ka ei puudu nendel laewadel ſuurtükid, millega õhulaewu kergesti wõib lasta.

Ingliſe laewastik wiibis 3 tundi Sakſa rannal. Sakslaſed ei ſaatnud oma laewastikku lahingusſe, ainult weealuſed paadid tegid tagajärjeta katſeid Ingliſe laewadele juurde peaſeda.

Ingliſe laewadel läks korda ſuure ſõidukiiruſe juures weealuste paatide eeſt endid kõrwale hoida. Sakslaſed wabandawad end ſellega, et nad oma laewastikku ſuure udu päraſt lahingusſe ei wõinud ſaata.

Sellel ſõjakäigul on kahtlemata ſuur moraliline tähendus. Sakſa laewastik ei wõi oma ſadamates kindlustuste taga julgeoleku peale ſugugi kindel olla, kuna Ingliſe õhulaewastik on näidanud, et ta ka pikemaid ſõjakäikuſid ette wõtta wõib. Ka ſaawad inglaſed oma õhulaewastiku kaudu Sakſa laewastiku üle tähtſaid teateid, mis inglaste ſõjategewuſt märkſa kergendab.

Seal, kus põllud waikiwad . .

„Kiewljaninis" kirjeldatakſe mahajäetud wõitluswäljaſid, kus wärsked hauakünkad tumeldawad, waenlaſe poolt kaotatud ſuurtükid wedelewad ja põllud päraſt ägedaid lahinguid waikiwad, waikiwad.

Siin ehk ſeal ſilmad mõnda mureſt koormatud naisterahwa kogu, kelle järele kakskolm ſoldatit labidate ja kõblastega käiwad. Need on ſurmatud ohwitſeride naiſed ja emad.

Tarwilikku luba nõutades tõttawad nad kalli omakſe ſurnukeha otſima. Pikk, raske, muljuw otſimiste kurbmäng on ſee.

Neil päewil jõudis Austria wäerinnale proua X. Ta otſis oma mehe, kapten X. ſurnukeha. Meie wäeoſa ülem ſaatis talle kolm ſoldatit labidatega abiks.

Kaewati üks wärske hauaküngas lahti. Proua X. ees lamab täitſa wõõras, wana poolne meesterahwas. Kaewatakſe edaſi.

Wiimaks on mehe ſurnukeha leitud. Matmiſe päewaſt pole ſugugi wähe aega mööda läinud. Nägu ei anna iſikuſt enam mingit tunnistuſt, kuid mõnede märkide järele teab pr. X. ometi oma mehe leidnud olewat. Ta wõtab ſurnu kaaſa ja ſõidab Moſkwasſe, kus matmiſe komme täidetakſe.

Päewaſt päewa käib pr. X. mehe haual palwetamas, kuid ſeal korraga tuleb kiri — mehe käeſt. Olen elus, kirjutab mees. Sain rasketi haawata. Lahinguwäljalt koristaſid mind austrialaſed, kuid praegu laman Wene wälja-laatſaretis.

Kuulduſed X. ſurmaſt olid waled. Hiljem teatas ka Ruſſk. Inw. ekſituſeſt.

Kohutawad, muidugi, on tapeluſed lahingu tallermaadel, kuid iſiklikud tragediad, mis „waikiwatel põldudel" liginewad, ei tarwitſe ſugugi wähem kohutawad olla.

[illegible] ometi ſeltskonna ſuurema oſa arwamiſt ütab. Wanem kongresſi liige Subrambia iſter ütles muu ſeas: Inglis kuningal ei ole Indias truumaid alamaid kui meie — haritud klasſide esitajad — ſeda oleme. Kongreſs wõttis tormiliſte kiiduawalduste ſaatel reſolutſioni wastu, milles hindude poolt Inglis kuningale ja Inglismaale truudust awaldatakſe.

Inglismaa töötab rutuliſe ſõja lõpu kaſuks. „Weſtminſter Gazette" ühineb üleüldiſe ſoowiga, et ſõda pea lõpeks, ja tähendab Inglismaa kohta: meie teeme kõik, mis ſoowitawa ſihi kätteſaamiſeks waja läheb. Oleme kõwa kiiruga hoo-[illegible] ſuurema ſõjawäe kokku ajanud, kui alguſel arwati. Meie ühenduslaſed wõiwad kindlad olla, et meie oma jõupingutustele mingit piiri ei pane, kuid hiljem wõi warem tuleb ikka küſimus üles tõsta: kas wõib weel uuſi mehi ſõjawäkke ſaata, wõi [illegible] neid kaubanduſe ja tööstuſe jaoks [illegible]ma, ilma milleta ka ſõjapidamine wõimalik pole. Peab meeles pidama, et need kes wabrikutes töötawad, riigile ſama tarwilikud on kui kaewikuteski wiibijad.

Itallaſed Walonas. Hawaſe agentuurile teatatakſe Walonaſt: Linnawalitſuſe maja katuſele on Italia ja Albania lipud üles tõmmatud. Rahwas wõtab itallaſi waimustuſega wastu. Oodatakſe berſaljeride ſalga maale ſaatmiſt; praegu wiibib ſee [illegible] aurulaewaga Walona ſadamas. — Stefani agenturi teatel on berſaljeride maale [illegible]netamine juba ſündinud. Linnaelanikkude ja kohaliku Italia kolonia poolt terwitati ſõjawäge waimustuſega.

Wene ajakirjanikkude proteſt Bulgaria ametliku häälekandja wastu. Bulgaria ametlik leht „Narodni Prawa" kirjutas hiljuti ühe „Ruſſk. Sl." [illegible]ſaatja telegrammi puhul, et Serbia walitſus kõik Balkanitel olewad Wene lehtede kirjaſaatjad ära on ostnud. Selle laimamiſe wastu awaldawad nüüd Wene lehtede kaastöölised ajakirjanduſe [illegible] kaudu ägedat protesti. Tähendatakſe ſelle peale, et kirjaſaatjad ainult oma raske kohut on püüdnud täita ning kui neile [illegible] ſüüdistuſi kaela heidetakſe, ſiis pole ſee muud kui katſe nende iſeſeiswust kärpida.

Italia ſuurendab ſõjawäge. „Retſchile" teatatakſe Roomaſt, et Italias lähemal ajal teine tagawarawäeliste kutſe 1915. aastaga algades lipu alla käſutatakſe. Kuulu järele lahkuwat praegune peaminiſter oma kohalt. Selle järele wõiwat ka Italia poolt lõpliku ſeiſukoha walimiſt oodata.

Wenemaa.

Töö otſijad. Lwowiſt on Kiiewisſe ſuuremal hulgal Galitſia harilaſi tulnud, kes Siſe-Wenemaale ning Siberisſe tööd otſima ſõidawad. Tuliſate keskel leidub rohkesti kõrgema hariduſega iſikuid, koguni riigiametnikka.

Ajaleht „Odeskija Nowosti" on kindralkuberneri poolt kogu ſõjaſeaduſe kestwuſe ajaks ſeisma pandud.

Ajakirjanikkude trahwimine. Wilna kohtupalat mõistis „Leedu Kurjeri" toimetaja Narbuti 50 rbl. trahwi maksma ja ſama lehe wäljaandja Baranowski — kaheks nädalaks wangi 1913 a. „Leedu Kurjeri" 62 nr. ilmunud kirjapalade eest: „Wene aadel" ja „Katoliku kiriku ärawõtmine."

Uued laewateed. Kuna Wene laewastajate ühiſuſel nõu on pärast ſõda ſeniſeid laewateid uute tarwiduste kohaſelt muuta, paneb Tiflisi börſe komitee ette peale ſeniste laewateede weel Marſeille, Londoni ja New-Yorgiga kindlat laewaſõidu ühendust luua, mis Taga-Kaukaſi kaubanduslist tegewust elustaks ning ſeda ſakslaste ülewõimust wabastaks.

Harbiniſt teatatakſe, et Wene piiri-äärſetes maakohtades wiinapõletamine koguni lõpetatud on, ſest et kaſakate külasſe rohkesti piiritust on wälja weetud.

Nikolſk-Usſuriiski linnawolikogu otſustas wiinamüüki linnas täielikult ära keelata.

Kiew. 19. detſ. Siia toodi üle 4.000 Austria ja Sakſa alamwäelist ja 116 ohwitſeri ſõjawangi; kõik on maakaitſewäest. Paljud ſoldatid, kellei jalad ehk käed külm ära wõtnud, aſetati ſõjawäe haigemajasſe

Kodumaa.

Tartus on Sakſakeele rääkimine awalikkudes kohtades lõpulikult ära keelatud ja kõikidele ſiiamaani ſelles asjas tehtud protokollidele ſeaduslik käik antud.

— Üks Eesti ärkamiſeaja tegelastest, praegune Tartu Peetri koguduſe õpetaja W. Eiſenſchmidt, pühitſes 17. ſkp. oma 75-aastast ſünnipäewa. Aastat 45 tagaſi tunti õp. Eiſenſchmidti kui hoolikamat tegelast J. W. Jannſeni ja teiste kõrwal Eesti Kirjameeste ſeltſis, Eesti Aleksandri kooli ſeltſis jne. J. Hurti awalikust elust kõrwale tõrjumiſega ühel ajal lahkus aga ka W. E. ſellelt alalt ja jäi peaasjalikult oma koguduſele nõtawaks töömeheks ning on ſeda ſenini olnud. Oma hoolſa teoga on ta koguduſeliikmete poolehoidmiſe wõitnud ja need näitaſid ſeda juubelipäewal peale õnneſoowide ka tegelikult üles: 5 iſikut, nendest 4 Peetri koguduſe wanemat nõukogu liiget, panid oma wahel 250 rubla „õp. Eiſenſchmidti kapitalile alghariduſe edendamiſeks Tartu Peetri koguduſes" aluſe, millele koguduſeliikmete poolt wististe liſa muretſetakſe. Peale ſelle panid umbes 30 koguduſeliiget weel omawahel 100 rbl. ümber kokku, et õp. Eiſenſchmidt ſeda oma äranägemiſe järele mõneks heategewaks otstarbeks määraks. Elatanud töömees, kes praegugi koguduſes wäſimata hoolega weel edaſi töötab, ſai õige rohkesti õnneſoowiſid.

— Tartumaa praost, Äksi õp. Greinert mõisteti ſelle pärast 15 päewaks aresti, et ta Weldi haigemajas wene- ja eestikeelſed plakatid: „Sakſa keele rääkimine keelatud" maha lasknud wõtta.

— Kõnet Baltimaasſe puutuwate küſimuste üle mõtleb Liiwimaa talurahwa ſaadik Dr. J. Raamot pühade ajal Tartus pidada.

Mizzi.

Walgutas. Hiljuti otſustas „Post." teatel kohaliku walla wolikogu kahte ſiinſe mõiſa kõrtſi kinni panna paluda. Peale ſeda otſust ähwardas mõiſawalitſus wallast koolimaja ära wõtta ja pani Walguta rahwale mõiſa metſast ootetud puud poole kallimaks, kuna wäljast rahwale wana hinnaga puid ja hagu müüdakſe. Et Walguta rahwal mõiſa metſas palju wana hinna järele kokkupandud puid on, ſiis on inimeſed ärewuſes. Wallawolikogu otſustas Peeter Saure merekindluſe komandandile asja pärast palwekirja ſaata.

Pärnu-Jakobis. Ka ſõja kulul. Siin käiwat „Päewlht." teatel Pärnu kaubaſell ümber, kes ennast ſõjawäe agendiks nimetab ja ſõjawäe tarwis lambanahku üles ostab. Paremate nahkade eest pakub ta 55 kop. mis ſõjawäe ülemuſe poolt kindlaks olewat määratud. Kui keegi ütleb, et nahku ei ole wastawat agent: „Sõjawäe tarwis peab ikka olema." Kui aga keegi wolikirja paluwat näidata, kohmetawat agent ja tegewat minekut.

— Sakſa õpekeel Baltimaa koolides kaotatakſe ära. Riia õpekonna kuratori Dr. Shtherbakowi ſõit pealinna olla „Riſhk. W." teatel Sakſa mõju kaotamiſega Balti kubermangudes ühenduſes ſeisnud. Kurator olla hariduſeministri ſoowil ſeaduſe-projekti õpetuſeandmiſe muutmiſe kohta meie maal kokku ſeadnud, mille järele Sakſa õpekeel koolidest ära kaotatakſe. Ministeriumis on küſimuſe otſustamiſeks iſeäraline komiſjon asutatud.

Aino Tamm

jõuab mõne-aastaſe wälismaal wiibimiſe järele neil päewil jälle korraks kodumaale, kus ta „Saf." teatel ſõjahaawatute heaks kontſerta toime mõtlewat panna.

Eesti Kirjanduſe Seltſi eestſeiſus walmistab „Post" teatel ſõja ajast hoolimata jaanuari- kuu üleüldist liikmetekogu ja aſemikkudekogu koosolekut ette.

Nagu kuuleme, tulewad päewakorrale järgmiſed ettekanded: M. Kampmann'i kõne: „Ajaloo ja rahwaluule wahekorrast." Referadid: J. Kõpp: „Waimline tegewus 1914 aastal," J. Aawik: Jutu ja luule kirjandus 1914. a., Hugo Raudſepp: näitekirjandus, J. W. Weski: Eesti keel 1914, A. Sildnik: ajaloo kirjandus, õp. J. Kukk: waimulik kirjandus 1914, Dr. H. Koppel: arstiteadusline kirjandus 1914, kaub. kooliõpetaja Bach: loodusteadusline kirjandus, kooliõp. M. Okas: kooli- ja nooreſoo kirjandus, Ed. Wirge: ajakirjandus ja kirjastuſe olud Eestis, Dr. O. Kallas: rahwawiiſide korjamine.

Aſemikkudekogu koosolek määrati reedel 2. jaanuaril kell 6 õhtu ja üleüldine liikmetekogu koosolek laup. 3. jaanuaril kell 10 hom.

Pealinna teated.

Eesti Hariduſe ſeltſi loterii asjade wäljaloosimine on homme, pühapäewal kell 12 päewal Eesti Laenu ja Hoiu ühiſuſe ruumides.

Hariduſeſeltſi koolid lasti täna pühade waheajaks lahti, kuna õpetus tulewa aasta 7. januaril uuesti algab.

P. E. Hariduſeſeltſi I kooli õpilaste ſaadikud käiſid kooliõpetajanna Henriette Kelderi ſaatel 19. ſkp. Eesti laatſaretis põdewaid haawatuid ſõjamehi waatamas. Lapſed olid peale raamatute kotikeſed ſõjameestele kingituſeks toonud. Kotikestes leidus: thee, ſuhkur, maiustus, tubakas, paberosſid, taskurätid, ſukad, pliiatſid, paber ja kirjakene kinkija poolt. Haawatute meeleolu oli liigutatud, kui nad wäikeſi mudilaſi kingitustega nägid. Huwituſega kuulaſid lapſed haawatute juttu ja lahkuſid ſelles teadmiſes, et ka nemad on wahwatele ſõjameestele jõudnud meelelahutust tuua.

Ilus ja liigutaw tegu koolilaste poolt.

Eesti ſõjamehe matus. Nagu ſelles lehes juba teatatud, ſuri naisterahwaste arstiteaduſe instituudi haigemajas Eesti ſõjamees Aleksander Lett haawade kätte ära ja Petrogradi Eesti ſeltskond wõttis matmiſe oma hoolde. Kulude katmiſeks pandi Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühiſuſes korjandus toime ja lühikeſe ajaga panid ühiſuſe liikmed ja ametnikud 31 rbl. 50 kop. kokku. eesti üliõpilaſed wõtſid kõik matmiſega ühenduſes olewad toimetuſed lahkesti oma peale, muretſeſid puuſärgi, ſurnuriided, risti j. m. 17. detſembril koguſid mõningad ſeltskonna tegelaſed, üliõpilaſed, naisüliõpilaſed ja kadunu kaaslaſed Nikolai haigemaja kabelisſe, kus õpetaja Stockholm matuſetalitust toimetas. Järgmiſe päewa hommikul wiidi kadunu põrm Preobraſhenski ſurnuaiale, kus üliõpilaſed ta mulla põue ſängitaſid. Seal hingab ſiis rahus, nagu pealkiri ristil tunnistab, „Sõjamees Aleksander Lett, kes 13. detſembril 1914 a. lahingus ſaadud haawade kätte ſuri."

Kadunu oli Saaremaalt, Waljala kihelkonnast, Kogula wallast, Haeska külast pärit, 24 aastat wana.

Matuſe kuludeks läks 26 rbl. 50 kop.; üleſjäänud ſumma 5 rbl. ſaadeti annetajate ſoowil ſõjamehe wanale emale, kes poega leinama jäi. —om—

Ettelugemiſed haawatud ſõjameestele. Kohalikkude kõrgemate õpeasutuste üliõpilaſed kawatſewad lähemal ajal haawatud ſõjameestele ettelugemiſi pidama hakata.

Toiduainete hindade tõusmiſe peale on Petrogradi ſõjaringkonna ülem linna omawalitſuſe tähelepanekut juhtinud ja ettepaneku teinud ſarnaſe nähtuſe wastu mõjuwaid abinõuſid tarwituſele wõtta.

Päewauudiſed.

Sõjamaks. Rahaminister on ſõjamaksu kohta uue projekti wälja töötanud ja ministrite nõukogule ette pannud. Uue projekti järele käiwad ſõjamaksu alla: iſikud, keda liiſuwõtmiſel eſimeſe ehk teiſe järgu maakaitſelisteks arwatakſe, kõigi ristiuſude waimulikud, iſikud, keda ſõjateenistuſele kõlbmataks tunnistatud, kui nende aastane ſisſetulek üle 1000 rbl. ulatab jne. Sõjamaksu wõetakſe järgmiſest aastast hakates kas pärast tagawarawäkke arwamist ehk ſõjateenistuſest wabastamist ja kestab kuni 38 aastani. Sõjamaksu ſuurus on: aastaſe ſisſetuleku juures kuni 1000 rublani — 6 rbl., kui ſisſetulek 1000 — 5000 rbl. — 25 rbl., 5000 — 10000 rbl. — 50 rbl., üle 10000 rbl. ſisſetuleku juures — 100 rbl. Sõjamaks peab iga aasta 15 oktobriks riigi kasſasſe makstud olema. Kes ſõjamaksu wõlgu jääwad, peawad trahwiks 1% kuu kohta maksma. Külaelanikud on ſarnaſest trahwist wabastatud.

Usuõpetus erakaubanduſekoolides. Kaubanduſe- ja tööstuſeministerium on Gr. õigeuſu piiskopkonna tähelpanekut ſelle peale juhtinud, et erakaubanduſekoolides Gr. õigeuſu usuõpetust iſikud annawad, näituſeks diakonid, kellel ſelleks täielikud õiguſed puuduwad. Nagu „Den" kuuleb, lastawat niiſuguſed usuõpetajad ametist lahti.

Kroonuwiina ja -piiritust müüdud aasta alguſest kuni 1. oktobrini: Europa Wenemaal 50.242.079 pangi, Lääne-Siberis — 2.700 tuh. pangi ja Ida-Siberis — 1.101.569 pangi, ſ. o. ligi 54 miljoni pangi, 500 miljoni rubla eest. Aasta warem ſaadi ſelleſama aja jooksul wiina eest ligi 173½ miljoni rubla wähem.

Eraiſikute nõudmiſed kroonu wastu. Neid punktiſid, mis eraiſikute nõudmiſi kroonu wastu üleüldiſes ſeaduſekogus ära määrawad, tahetakſe lähemal ajal muuta. Kohtuminister on ſellekohaſe projekti juba wälja töötanud ja ministrite nõukogule ette pannud.

1915 a. liiſuwõtmiſe korra kohta töötatakſe ſellekohaſed määruſed wälja ja antakſe üleüldiſeks tähelpanemiſeks teada.

Punaſe Risti Liiwimaa oſakonna rewiderimine on lõpule jõudnud. Majanduslises asjaajamiſes ei ole mingit korratust leitud. Mis muidu oſakonna tegewuſesſe puutub, ſiis tahetakſe ſelles asjas uut rewiderimist ette wõtta.

Mitmeſuguſed ſõjateated.

(Wäga autoriteetliſest allikast).

Misſuguſed on Türgi laewastiku kaotuſed? Mustasmeres on Bosfori juures 1 ſuurtükipaat „Iſſa-Reiſo" Wene laewastiku poolt ära häwitatud, ſealſamas on ka ristleja „Hamidie" wigastatud ja miinihäwitaja „Nilufer" põhja lastud. 1. detſ. öoſel on meie miinilaewastiku poolt Türgi ſõjaweolaew „Derindſhi" Geraſundi juures ära häwitatud. Peale ſelle on weel meie laewastiku poolt mitu ſõjaweolaewa põhja lastud. Liinilaew „Mesſudie" lasti Dardanellides Ingliſe weealuſe paadi poolt põhja. „Goeben" ſai meie laewastikuga kokkupõrgates tugewaid wigastuſi mis pärast teatawa piirini ära parandati.

— Amsterdamist teatatakſe, et Ostendes detſembri alguſest ſaadik leiba ei ole. Elanikud toidawad endid ainult kartulitest. Walitſus jatkab elumajades kuld ja hõbe rahade otſimist.

— Tuleb wälja, et ſee meretee, kus hiljuti Rootſi kaubalaewad miinide otſa ſattudes põhja läkſid, enne Sakſa mereministeriumi poolt kui waba ja hädaohuta laewatee Rootſi laewadele kätte oli näidatud, mida mööda Wenemaalt koju ſõitwaid Sakſamaa alamaid weeti. Aruſaadaw, et ſarnane äraandlikkus Rootſi ſeltskonnas kahekordſet meelepaha ſünnitas ja Rootſi walitſust kaitſeabinõuſid naabrite toetuſel otſima ſundis.

— Londoni elanikkudele on ette kirjutatud ſel ajal mitte uulitſatele ilmuda, kui waenlaſe zeppelinide peale tuld antakſe. Soowitatakſe maja alumistel kordadel kaitſet otſida.

— Daily Maili teatel pilduſid Sakſa lennumaſinad 17. detſ. Dowre peale pommiſid. 15 inimeſt ſai ſurma, 32 haawata. Aeroplanidele anti küll tuld, kuid lenduritel läks ſiiski korda wigastamatalt kaduda.

—

— Brüſſeli adwokat Maſſon awaldas Ingliſe ajakirjas „Tablett" nende kahjude nimekirja, mis Sakſa ſõjakäik Belgiale esimeſe 72 ſõja päewa jooksul on ſünnitanud. Üleüldine kahjude ſumma on 212.087.600 naela sterlingit.

—

Liskoſt lõuna poel, Berjoska küla juures tungiſid 14. detſ. 2 Orenburi kaſakate ſotnjat austrialaste kaewikute peale ja puruſtaſid nad täiesti ära. Teine kaſakate ſalk tungis 11. detſ. 3 Austria pataljoni peale Petruſhne küla juures, kus austrialaſi weel kaks patareid kaitſeſid. Seal juures ſai wahwa polgnülem Patſapai ſurma.

—

— Meie kaewikute peale Bſura ääres lastakſe pommidega, milleſt 1½ ſülla ſügawuſed ja 4 ſülla laiuſed augud maa ſiſſe jääwad. Need pommid, mis küll kindluſte piiramiſeks tarwilſtſeks ja kohasteks peetakſe, on aga wäljaſõjas liig ſuur uhkus.

Awaldatakſe arwamiſt, et need just need kuulſate 42 ſm. ſuurtükkide kuulid — ſumadanid on. Suur oſa Sakſa ſuurtükiwäeſt aga tarwitab wanamoeliſi laenguid.

Sakſa ſõjalaewastiku kaotuſed.

Kindlateſt allikateſt ſaadud teadete järele on Sakſa laewastikus ſiiamaani järgmiſed kaotuſed olnud.

9 riſtlejat häwitatud, nendeſt 2 Baltimeres, 2 riſtlejat wõõrastes ſadamates kinni peetud, 1 jõkke kinni pandud („Königsberg" Kongo jões), 4 ſoomusriſtlejat põhja lastud, nendeſt 1 Baltimeres, 1 oma ſadamas, 2 ſuurtüki tule läbi Falklandi lahingus põhja lastud.

On põhjuſt eeldada, et ka üks liinilaew hukka on läinud. Peale ſelle on weel häwitatud 15 miinilaewa, 7 weealuſt paati ja kaks miinihäwitajat. Ka nendeſt on oſa Baltimeres otſa ſaanud. Meie nimekirjades puuduwad häwitatud ſuurtükipaadid ja ſõja weolaewad, millel wähem ſõjaline tähtſus.

Tänane ilm

on Nikolai pea obſerwatoriumi ettekuulutuſe järele:

Elawhõbe nulli peal. Pilwitab. Wähene ſadu.

Teater ja lõbustuſed.

Täna 20. detſembril.

Маріинскій т. Спект. въ пользу лазарета арт. Имп. театр. «Гейша». Балетный дивертессементъ.

Александринскій т. «Свадьба Кречинскаго».

Музыкальная Драма. «Пиковая Дама» (внѣ абон.)

Народный Домъ. (Большой залъ. Съ участ. Н. Т. Ванъ-Брандтъ. «Фаустъ».

Народный Домъ (Малый залъ) «Блаженъ, кто вѣруетъ».

Суворин. т. (Малый) Въ 1-й разъ «Маленькая женщина».

Кривое Зеркало. „Представленіе о царѣ Васильянѣ и др.

Wälj. Kirjast. Oſaüh. „**Ühiselu**".
Wastutaw toimetaja **A. Wares**.

„Pealinna Teataja"

uus Eesti päewaleht

ilmub käesolewa aasta detſembri kuuſt Petrogradis.

„**Pealinna Teataja**" ſeab omale ülesandeks Eesti rahwus-kulturaliſi ettewõtteid rahwameelſes waimus edustada. Iſeäralikku tähelpanekut pühendame pealinna Eesti ſeltskondliſe elu arenemiſele, aſunduſte waimliſe ja aineliſe kultura tõſtmiſele.

Baltimaa omawalitſuſe ja **õigusliſe korra**, kui ka teiſte kodumaa eluliſte küſimuſte kohta on meil ſeadusandliſte kogude ning tähtſamate ametiasutuste otſekoheſe ligiduſe tõttu wõimalik wärskeid ja kindlaid teateid tuua. Riigiwolikogus ſaab meie lehel alaline kirjaſaatja olema.

Rahwa **politiliſe teadwuſe kaswatamiſe** eesmärgil toetame rahwameelſuſe põhjusmõtetele wastawat omawalitſuſt ja ühiſtegewuſt ja neil ſilmapilkudel, kui politiliſte jõudude waekauſid liikumas, ergutame rahwaſt riigielu ülesehitawale tööle.

Ärewail **ſõjapäiwil** toome ſõjaſündmuſte üle kõige wärskemaid teateid ja ſelgitame ſündmuſte käiku eriteadlaste kirjutatud kokkuwõtlikkudes kirjatükkides.

Langenute ja haawatute **Eesti ſõjameeste nimekirja** awaldame korralikult, kuna meil wõimalik on ſellekohaſeid teateid otſekohe peaſtaabiſt ſaada.

Suurt rõhku paneme ſelle peale, et **päewauudiſte** üle wärskeid ja täielikka teateid uſtawateſt alg-allikateſt koguda. Rohkearwuline kaastööliſte ja kirjaſaatjate wõrk aſunduſtes ja kodumaal toetab meid alaliſe kaastööga.

Toimetuſes on tegewad: tegew toimetaja wannut. adwok. abi **W. Kann**, kirjanik **K. Aſt** (Rumor), **K. Pajo**, **A. Kaſk**, **A. Lill**, **M. Kelder**, pr. **H. Preſs**. Wastutaw toimetaja **A. Wares**.

Tellimiſe hind postiga kätte ſaates:

Aastas . . .	**6 r. — k.**	**3 kuu peale** . .	**1 r. 60 k.**
½ **a.**	**3 „ 10 „**	**1 „ „** . .	**— „ 60 „**

Proowinumbrid ſaadetakſe hinnata.

M. Pawelts'i kodused lôunad

Newſki pr. 25/1, Kajanſkaja nurgal. Tel. 661-68.
Kõige wärskemad toiduained, mitmekeſine menü, kunstimaitſeliſelt ehitud, puhas ja ilus ſöögiſaal. Lõunad kella 12 p. kuni kella 8 õhtul. Lõunaid ſaadetakſe ka kodu kätte. Koduſed koogid, kohwi, ſokolad ja kakao.

Walitſuſe poolt kinnitatud
schofferite kool [illegible]
Sõitmiſe kiireſti ära õpetada.
Maks õpetuſe eest 85 rbl.
Garash Nagan,
Jaokaupa maks on wõimalik. Wosneſenski, 3, telef. 527-68.

* * *

„Pealinna Teataja"

üksikuid numbrid müüwad Petrogradis:

„Ühiselu" raamatukauplus Офицерская, 5.
A. Luige raamatukaupl. В. О., 11 л., д. 36.
Wennaste Lammas magaſin Литейный пр., 28.
Th. Lemberg'i piima ja wõi kaupl. Геслеровскій пер., 29.
M. Bowa tubakamagaſin. Обводный кан., 122. Balti waksali lähedal.
Michelsoni kaupl. Екатерининск. кан. 152.
J. Marko uurimagaſin. Курляндская, 26.
A. Reinwaldt'i tubakakauplus. Глазовая, д. 1.
Sepa piimakauplus. Пет. стор., Малый пр., 66.
J. Türna piimakauplus. В. О., Гавань, уг. Малый пр. и Княгининской ул. Городск. рын., № 20.
P. Jõks'i tubakakauplus. Остр., Голодай, Желѣзнозаводская ул., 12.
Soome waksalis — ajalehtede ja raamatute kioskides.
Anna Kogeri piimakauplus. Пет. стор., Малый пр., д. 22.
K. Motſhalowi tubakakaupl. Безбородкинскій пр., д. 13/27
ja kõik ajalehemüüjad uulitſatel.

* * *

Dr. L. JAKOBSON.

606-914 ſifiliſe, wenerika-, naha- ja ſugul. nõrkuſe, (elektri arstimine) ſpetſialiſt. Iga päew 9—11 h. ja k. 1—8 õ., pühapäew k. 10—1 l. p. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Tripper ja sifilis

igap. 8—1 ja 5—11. Nikolajewſkaja 42
Dr. **Trok.**

Juurdelõikuſe- ja õmbluſe-kurſuſed.

J. Lenow.

Was. Saar., 3 liin., nr. 10 krt. 1. Tel. 492—17 Kõige uuema Pariſi metodi järele õpetatakſe lühikeſe aja ſees amet kätte. Teenistuſes olejad wõiwad ka pühapäiwiti õpetuſt ſaada. Sealſamas müüakſe ka kõige uuemaid moodilehta ja ſchnittiſid walmis ja tellimiſe peale. Seletuſed ka Eesti keeles.

A. Wolde,

Фонарный пер., 10. Tel. 502—69. Müüakſe, üüritakſe klawerid ja pianinod. Healdepanemine, parandus. Mängitakſe pidnõhtutel.

Petrogradi Eesti Hariduſe Selts

Teiſel jõulupühal, 26. detſembril 1914

näitemängu õhtu

Pawlowa ſaalis (Troitskaja uul., 13).

Seltſi näiteſeltskonna poolt kantakſe ette

„Mewſi ema"

draama wiies waatuſes. Näitejuht herra J. Jurup.

Hakatus kell 6 õhtu. **Lõpuks tants kella 11 õhtu.**

Mängib ſõjawäe muuſikakoor.

Piletid 1 rublaſt kuni 2 r. 60 kop., ainult tantſuks — 1 rbl.

Wiina ärakeelamiſe paraſt ei jää küll kellegi jõulud kurwemaks, ſeſt palju ſuuremat lõbu annab juba 20 kop. eeſt

„Meie Matſi"

jõulualbum.

Sulewi Eesti aſunduſes
wõtab
„Pealinna Teataja"
tellimiſi wastu
kooliõpetaja
hra **J. Kirchberg.**

Suhumis

wõtab
„Pealinna Teataja"
tellimiſi wastu
hra **P. Litter**
Suhumi Eesti Majanduſe Ühiſuſes.

Petrogradis wõetakſe

„Pealinna Teataja"

tellimiſi wastu järgmistes kohtades:

„Pealinna Teataja" kontoris: Katarina kan. nr. 29.
„Ühiselu raamatukaupl. — Ofitſeri uul. nr. 5.
Hr. K. Saaretok Põhja Wast. Kred. Ühiſuſes — Konjuſchennaja uul. nr. 10.
Hr. J. Kaarna, Petr. E. Laenu ja Hoiu Ühiſuſes — Italjanſkaja uul. nr. 5.
A. Luige raamatukaupl. — W. S. 11 liin. nr. 36.

Trükitud J. Watjart trükikojas, Petrogradis, Sſadowaja 35.